

ZARZĄDZENIE
REGIONALNEGO DYREKTORA
OCHRONY ŚRODOWISKA W GDAŃSKU
z dnia*9 stycznia*..... 2026 roku
w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody
„Jałowce”

Na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 13) zarządza się, co następuje:

§ 1. Ustanawia się na 5 lat zadania ochronne dla rezerwatu przyrody „Jałowce”, zwanego dalej „rezerwatem”.

§ 2. Identyfikację i ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków, określono w załączniku nr 1 do zarządzenia.

§ 3. Opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów i gatunków roślin z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań określono w załączniku nr 2 do zarządzenia.

§ 4. Obszar objęty jest ochroną czynną.

§ 5. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

RV
Regionalny Dyrektor
Ochrony Środowiska
w Gdańsku
Anna Tchórzewska

Załączniki do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku
z dnia 9 stycznia 2026 roku
w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Jałowce”.

Załącznik nr 1

Identyfikacja i ocena istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków.

Lp.	Identyfikacja i ocena istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych	Sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków
Zagrożenia istniejące wewnętrzne		
1.	Masowe zamieranie jałowców.	Poprawa warunków ekologicznych dla okazów jałowców wykazujących jeszcze oznaki żywotności (zielone pędy i igliwie).
2.	Sukcesja gatunków drzewiastych stanowiących nadmierną konkurencję dla jałowców oraz powodujących ich mechaniczne uszkodzenia, a w konsekwencji zamieranie jałowców.	Poprawa warunków ekologicznych dla okazów jałowców wykazujących jeszcze oznaki żywotności poprzez: wycięcie wybranych drzew z 2 piętra drzewostanu i podszytu zacinających jałowce lub powodujących ich mechaniczne uszkodzenia; utrzymanie zwarcia drzew i podszytu w stopniu umożliwiającym optymalne doświetlenie okazów jałowców.
Zagrożenia istniejące zewnętrzne		
3.	Brak czytelności granic oraz oznaczeń rezerwatu skutkujące nieświadomą penetracją rezerwatu.	Ustawienie tablic informujących o formie ochrony przyrody (co najmniej jedną tablicę); oznakowanie drzew na granicy rezerwatu zielonymi opaskami; utrzymanie tablicy o treści informacyjnej i edukacyjnej.
4.	Antropopresja powodująca zaśmiecanie terenu rezerwatu.	Usuwanie odpadów.
Zagrożenia potencjalne wewnętrzne		
5.	Nie stwierdzono.	Nie wskazuje się.
Zagrożenia potencjalne zewnętrzne		
6.	Odsłonięcie drzewostanu rezerwatu na skutek prac gospodarczych wykonywanych w jego bezpośrednim sąsiedztwie skutkujące zmianą warunków ekologicznych w rezerwacie (większe nasłonecznienie, mniejsza wilgotność powietrza i gleby), narażenie ściany lasu na silne wiatry i wywroty.	Zachowanie podczas prac rębnych wykonywanych w sąsiedztwie rezerwatu strefy ze starszym drzewostanem graniczącym z rezerwatem – w formie kęp starodrzewu (obejmujących nie mniej niż 70% strefy o szerokości co najmniej 50 m).

Opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów i gatunków roślin z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań.

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar zadań ochronnych	Lokalizacja zadań ochronnych ¹⁾
1.	Poprawa warunków ekologicznych dla okazów jałowców wykazujących jeszcze oznaki żywotności.	1) Wycięcie wybranych drzew z 2 piętra drzewostanu i podszytu wokół jałowców, prace wykonać stopniowo, tak aby nie spowodować nagłej i drastycznej zmiany oświetlenia; 2) wycięte drzewa pozostawić w rezerwacie, najlepiej w całości; 3) wszystkie prace wykonać poza sezonem lęgowym ptaków (obejmującym okres od 1 marca do 31 sierpnia).	Wydzielenia 300h, 300i.
2.	Oznaczenie granic rezerwatu.	1) Ustawienie tablic informujących o formie ochrony przyrody (co najmniej jedną tablicę); 2) oznaczenia granic rezerwatu za pomocą zielonych, poprzecznych pasków na drzewach rosnących w pobliżu jego granicy (pojedynczy pasek obejmujący około połowę obwodu pnia, umieszczony od zewnętrznej strony rezerwatu na wysokości ok. 1,5 m); 3) utrzymanie tablicy informacyjnej.	1) Na granicy rezerwatu; 2) drzewa na granicy rezerwatu lub w jej sąsiedztwie; 3) w pobliżu granicy rezerwatu.
3.	Usuwanie odpadów.	Według potrzeb.	Obszar rezerwatu.

¹⁾ Nadleśnictwo Damnica, Leśnictwo Wierzchocino, wg PUL na lata 2021-2030.

Uzasadnienie

Zadania ochronne dla rezerwatu przyrody „Jałowce” zostały opracowane na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 13 zgodnie z art. 22 ust. 3 tej ustawy. Przez zadania ochronne rozumie się wyszczególnienie ustalonych działań ochronnych, które wynikają z potrzeby przeciwdziałania stwierdzonym zagrożeniom i utrzymania celu ochrony rezerwatu.

Rezerwat przyrody „Jałowce” o powierzchni 1,29 ha, został uznany na mocy § 15 zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 18 maja 1984 roku w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. Nr 15, poz. 108). Celem utworzenia rezerwatu było „zachowanie skupienia wyjątkowo okazałych jałowców pospolitych”.

Teren, na którym znajduje się rezerwat „Jałowce” jest własnością Skarbu Państwa w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwo Damnica. Rezerwat położony jest w powiecie słupskim, w gminie Smołdzino, w otulinie Słowińskiego Parku Narodowego.

Celem ochrony rezerwatu utworzonego w 1984 roku była grupa około 250 jałowców, wśród których najstarsze pochodziły z przełomu XIX i XX wieku. Inwentaryzacja jałowców wykonana w 2006 roku²⁾ wykazała obecność tylko 9 okazów żywotnych (posiadających powyżej 50% żywych, zielonych pędów) i 116 okazów w fazie zamierania (z nie więcej niż 25 % żywych pędów). Pozostałe były odnalezione w formie martwych, leżących lub jeszcze stojących pni lub ich części. Inwentaryzację ponowiono w 2014 roku³⁾. Spośród 122 zidentyfikowanych jałowców, aż 82 było martwych (bez zielonych pędów i igliwia), a 9 okazów żywotnych (posiadających powyżej 50% żywych, zielonych pędów). W bieżącym, 2025 roku, liczba jałowców wykazujących oznaki życia nie przekracza kilkunastu okazów. Jałowce nie rozmnażają się generatywnie. Brak młodego pokolenia tego gatunku.

Przyczyny zamierania jałowców są złożone. Są to:

- sędziwy wiek jałowców, wśród których najstarsze osiągnęły ok. 115 lat (stan na 2006 rok),
- brak rozmnażania generatywnego i ograniczone rozmnażanie wegetatywne,
- sukcesja gatunków drzewiastych, silny rozwój podszytu i drzew wchodzących w 2 piętro lasu, a w efekcie znaczne zacinienie dna lasu (uniemożliwiające rozwój młodego pokolenia) i osobników starszych jałowców (powodujące ich zamieranie),
- mechaniczne uszkodzenia przez starsze drzewa lub konary obalające się na jałowce,
- zmiany warunków siedliskowych (trofii podłoża, wilgotności gleby i powietrza).

Zaplanowane działania ochronne ukierunkowane są na ochronę jałowców wykazujących jeszcze oznaki żywotności. Dotyczą one przede wszystkim eliminacji drzew i krzewów (z 2 piętra i podszytu) rosnących w pobliżu jałowców, które je zacinają lub powodują mechaniczne uszkodzenia. Wycinka powinna być przeprowadzona stopniowo, aby zmiany nasłonecznienia nie były gwałtowne i nie stanowiły dodatkowego stresu dla jałowców.

Działania dotyczące ochrony pozostałych składników ekosystemu leśnego dotyczą przede wszystkim ograniczeniu skutków antropopresji.

Rezerwat nie jest oznaczony tablicami informującymi o formie ochrony, a jego granica nie jest widoczna w terenie, gdyż nie opiera się o żadne wyróżniki topograficzne. Konieczne jest ustawienie tablic „urzędowych” i utrzymanie w dobrym stanie tablicy o treści informacyjno-edukacyjnej.

²⁾ Jurzyk S., Wróbel M., Cedro A., 2006. Sprawozdanie z wyników badań przeprowadzonych w rezerwacie „Jałowce” w Nadleśnictwie Damnica.

³⁾ RENATURA, 2014. Ocena stanu zachowania przedmiotu ochrony rezerwatu przyrody „Jałowce”.

Z uwagi na trudny do identyfikacji w terenie przebieg granic rezerwatu wskazane jest również oznaczenie drzew rosnących na granicy zielonymi opaskami (namalowanymi zieloną farbą, obejmującymi połowę obwodu drzewa na wysokości ok. 1,5 m, od zewnętrznej strony rezerwatu). Takie oznaczenie umożliwi identyfikację granicy rezerwatu przez osoby przemieszczające się w lesie otaczającym rezerwat (np. grzybiarzy lub turystów), a także podczas prac gospodarczych wykonywanych w jego sąsiedztwie.

Ze względu na znikomą powierzchnię rezerwatu (1,29 ha), strefa brzegowa, na którą bezpośredni i znaczący wpływ ma jego sąsiedztwo, obejmuje cały obiekt. Zatem bardzo istotne jest zachowanie starszego drzewostanu na styku z lasem w rezerwacie - dla stabilizacji warunków siedliskowych (utrzymania mikroklimatu wnętrza lasu) i ochrony drzewostanu rezerwatu przed efektem ściany lasu (narażeniem drzew na granicy odsłoniętej powierzchni na silne wiatry i wywroty). W otoczeniu rezerwatu dominują drzewostany w wieku rębny lub zbliżonym (109-124 lata), a od strony wschodniej występuje 6-letni młodnik. Podczas planowania i wykonywania prac gospodarczych należy uwzględnić potrzebę ochrony uwarunkowań siedliskowych rezerwatu.

W rezerwacie nie przewiduje się wykonania zadań ochronnych dotyczących ochrony czynnej gatunków zwierząt lub grzybów. W rezerwacie nie ma obszarów objętych ochroną ścisłą i krajobrazową.

Zadania związane z wycinką drzew dla poprawy warunków ekologicznych dla jałowców, oznaczenie granic rezerwatu zieloną opaską na drzewach oraz usuwanie odpadów wykona Nadleśnictwo Damnica. Nadleśnictwo może ubiegać się o dofinansowanie z funduszy wspierających ochronę przyrody. Tablica/e informujące o formie ochrony zostaną ustawione przez RDOŚ w Gdańsku, we współpracy z Nadleśnictwem Damnica.

Zadania przygotowano w oparciu o zidentyfikowane zagrożenia i potrzeby ochronne określone podczas inspekcji rezerwatu przeprowadzonej przez przedstawicieli RDOŚ w Gdańsku i Nadleśnictwa Damnica w dniu 23 września 2025 r.

Projekt zarządzenia został zaopiniowany przez Nadleśnictwo Damnica (pismo ZG.7212.11.2025 z dnia 24.11.2025 r.) z uwagami dotyczącymi:

- 1) zachowania strefy ze starszym drzewostanem przy granicy rezerwatu (Nadleśnictwo proponuje w formie kęp starodrzewu mieszczących się w obszarze otuliny),
- 2) podmiotów odpowiedzialnych za wykonanie działań ochronnych.

Ad 1) Rezerwat nie posiada jeszcze otuliny, a więc określono szerokość strefy graniczącej z rezerwatem (co najmniej 50 m). W tej strefie podczas prac gospodarczych należy zachować przynajmniej 70% drzewostanu. Przy tak małej powierzchni rezerwatu (1,29 ha) oraz już wykonanych rębniach w jego sąsiedztwie, dla zachowania mikroklimatu wnętrza lasu konieczne jest zachowanie starodrzewu również poza jego granicami, np. w formie kęp.

Ad. 2 w uzasadnieniu zarządzenia zamieszczono informację dotyczącą podmiotów odpowiedzialnych za wykonanie zaplanowanych działań.

Projekt zarządzenia został przesłany do zaopiniowania do Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (mail z dnia 30.12.2025 r.). GDOŚ nie wniosła uwag do projektu zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Jałowce”(mail z dnia 2.01.2026 r.).

